Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta sekä turvavarastolain muuttamisesta

HE 145/2025 vp.

Talousvaliokunta

7.11.2025

Ismo Huhtanen

medialiitto

Tiedotusvälineiden lähdesuoja on varmistettava esityksessä lain tasolla

Esityksen 22 §:ään tulisi lisätä uusi neljäs momentti seuraavasti:

- *Huoltovarmuuskeskuksella ei ole oikeutta saada sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetun lain (460/2003) 16 §:ssä tarkoitetun lähdesuojan piiriin kuuluvia tietoja.*

Esityksessä ei ole lainkaan otettu huomioon lain sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä 16 §:ssä tarkoitettua lähdesuojaa ja sen turvaamista.

- Perustuslakivaliokunta on hiljattain todennut, että lähdesuojan huomioon ottaminen lainsäädäntöä sovellettaessa ei voi nojautua pelkkiin perustelumainintoihin.

Eduskunnan lakivaliokunta ja perustuslakivaliokunta ovat tuoreesti ottaneet kantaa lähdesuojan turvaamiseen säädettäessä viranomaisen tiedonsaantioikeuksia.

- PeVL 30/2025 vp. ja LaVM 12/2025 vp.

medialiitto

Euroopan unionin ja Suomen sääntely edellyttävät lähdesuojan turvaamista esityksessä

Suomea velvoittaa ja sitoo tuore EU-laki eli **eurooppalainen medianvapaussäädös** (2024/1083)

- Säädös asettaa jäsenvaltioille velvoitteen kunnioittaa ”mediapalvelujen tarjoajien tosiasiallista toimituksellista vapautta ja riippumattomuutta niiden harjoittaessa ammattiaan” (artikla 4.2).
- Säädös korostaa lähdesuojan turvaamisen tärkeyttä (4.3 artikla). Sen kirjausten tavoitteena on muun muassa välttää journalististen lähteiden ja luottamuksellisen viestinnän suojan kiertäminen.

Suomessa **lähdesuoja on osa sananvapauden perusoikeussuojaa**. **Euroopan ihmisoikeustuomioistuin** on vahvistanut lähdesuojan myös osaksi ihmisoikeussopimuksen turvaamaa ilmaisuvapautta.

Sananvapaus ja riippumattoman tiedonvälityksen vapaus on kirjattu Suomea velvoittaviin **Euroopan perusoikeuskirjaan** (11 artikla) ja **Euroopan ihmisoikeussopimukseen** (10 artikla).

Sananvapaus, yleisön oikeus vastaanottaa tietoja ja tiedotusvälineiden riippumattomuus on turvattu myös **Suomen perustuslaissa** (12 §). Myös **laki sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä** (4 §) ja Julkisen sanan neuvoston **Journalistin ohjeet** (2 kohta) suojaavat tiedotusvälineiden riippumattomuutta.

medialiitto

Hallituksen esitys tulisi käsitellä myös perustuslakivalio-kunnassa

medialiitto

Valiokunnan mietinnössä tulisi näkyä myös ei-materiaalisen varautumisen tärkeys

Valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteista (TEM/2024/142):

- *"Yhteiskunnan turvallisuutta ja vastuullista sananvapautta tukevan, vapaan ja moniäänisen tiedonvälityksen toimintaedellytyksien turvaaminen kaikissa olosuhteissa on yhteiskunnan turvaamisen painopisteitä. Joukkoviestinnän ja sen infrastruktuurien turvaaminen on välttämätöntä."*

Riippumaton tiedonvälitys on kriisitilanteissa olennaista, ja vaikka se on aineetonta, sen elinvoimainen toimintakyky riippuu fyysisen infrastruktuurin toimivuudesta.

- Huoltovarmuudessa kriittisellä infrastruktuurilla ei tarkoiteta ainoastaan yhteiskunnan välttämättömiä toimintoja tuottavia fyysisiä rakennuksia tai rakennelmia, vaan kokonaisuutta, johon voi kuulua palveluita, fyysistä infrastruktuuria sekä tuotanto- ja toimitusketjuja.
- Suomessa kriittinen infrastruktuuri on suurimmaksi osaksi yksityisessä omistuksessa ja infrastruktuurin rakentaminen ja ylläpito ovat ensisijaisesti yksityisten toimijoiden eli elinkeinoelämän vastuulla.

medialiitto